

bok, torde dock ej kunna påstås. Tvärtom är det uppenbart, att denna haft sitt ändamål i sig, att vara en religiös lärobok, något som klarligen ådagalagts af Hohegger (*Über die Entstehung und Bedeutung der Blockbücher. 1897 = 7 Beiheft zum Centralblatt für Bibliothekswesen*). Han påpekar, att man under medeltiden, då böcker voro dyrbarheter, måste åtnöja sig med att blott i utdrag sammanfatta det viktigaste till stöd för minnet. För de icke läskunnige blef nu träsnittet ett medel till undervisning. »I bilden skola de läsa, som icke äro kunniga i skriften», hade Gregorius den store sagt, och gällde detta om målerierna i kyrkorna eller miniatyrerna, så hade det tillämpats på träsnittet. Således hafva blockböckerna tillkommit för att tjäna såsom läroböcker, och detta stöddes icke minst af flera yttre omständigheter.

De hafva, såsom man kan urskilja, utgått i en mängd upplagor, men likväl hafva blott mycket få exemplar bevarats, ett öde, som just gäller skolböcker. Vidare uppvisar Hohegger genom en statistik öfver de ställen, där de kända exemplaren af *Biblia pauperum*, af *Speculum humanæ salvationis* och af *Ars memorandi*¹ påträffats, att fyndorterna varit kloster, där undervisning idkats, framför allt sådana som tillhört benediktinerna eller deras förgreningar².

För vårt ändamål torde det, som nu sagts om *Biblia pauperum*, vara tillräckligt. I en bilaga återfinner läsaren en öfversikt af bokens bilder, där de hvarje tafva åtföl-

¹ Själfva detta namn kunde ju anföras såsom ett bevis.

² Hohegger synes icke obenägen att fasthålla vid de äldre bibliografernas tro på, att blockböckerna uppkommit redan omkr. 1420, och anför en uppgift om ett sedan försvunnet sammelband af dylika från början af nämnda århundrade, som en engelsman R. Horn säger sig hafva sett. V. d. Linde (a. a.) vill ej sätta tro till denne Horn och synes göra rätt däri. — Namnet *Biblia pauperum* vill Hohegger härleda däraf, att »pauperes Christi» (d. v. s. fransiskaner m. fl.) använde boken vid predikningar.